

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

**ХІІІ Всеукраїнська
науково-практична конференція**

**ЖУРНАЛІСТСЬКА ОСВІТА
В УКРАЇНІ:
СВІТОВІ ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ**

Суми, 11-12 травня 2017 р.

1926 р.). Причиною дводенного суду в Полтаві став фейлетон «Кооперативний іконостас», надрукований у цій же газеті 20 квітня 1926 р. («Більшовик Полтавщини». – № 45). У ньому автор викриває трійцю розтратників кооперативно-споживчого товариства; вони обдирали незаможних людей і наживалися за їхній рахунок, прокладаючи собі стежку до соціалізму і входячи до нього завдяки своїм здібностям [2, с. 202–203]. Справа набула небаченого тоді резонансу.

Сатиричні твори фейлетоніста стали предметом не лише судових обговорень, а й політичних переслідувань. Науковець О. Коляструк у дисертаційному дослідженні про пресу УРСР 20–30-х рр. зазначає, що авторів сатиричних видань (особливо національного звучання й спрямованості), а також редакторів видань переслідували й жорстоко карали. Як приклад, він наводить архівні джерела від 20 лютого 1928 р., де наголошено на розпорядженні головному редакторові «Більшовика Полтавщини» щодо звільнення Пилипа Капельгородського й заборону друкувати його сатиричні твори з явною національною спрямованістю [7].

Сатирична творчість Пилипа Капельгородського займає важливе місце в його публіцистичній спадщині. Гострі й дотепні фейлетони написані й опубліковані в період соціальних трансформацій у житті українського народу. Вони є відповіддю публіциста на існуючі негативні тенденції періоду 20-х рр. ХХ ст., що глибоко вкоренились у соціальну дійсність. Суспільно-політичний та культурологічний напрями публіцистичної уваги автора позначені своєю актуальністю й широким спектром охоплення тем і проблем у сатиричних творах. Публіцист порушує питання, що потребують відповідної народної реакції та їх подальшого вирішення. Подальше вивчення творчої спадщини Пилипа Капельгородського дасть змогу не лише заповнити суттєві прогалини в публіцистичній діяльності автора, а й проаналізувати розвиток і функціонування інформаційного простору Української держави перших десятиліть ХХ ст.

Список літератури

1. Герасимчук Н. Г. Трансформація фейлетону на шпальтах київської преси другої половини ХІХ – початку ХХ ст. : призначення, жанрова сутність, стилістика : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. наук із соц. комунік. : спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики» / Н. Г. Герасимчук. – К., 2013. – 20 с.
2. Бойко Л. С. Пилип Капельгородський : нарис життя і творчості / Л. С. Бойко. – К. : Радянський письменник, 1982. – 302 с.
3. Родько М. Д. Доби нової знак. (Атеїстичні мотиви в українській радянській літературі 20-х років) : літературно-критичний нарис / М. Д. Родько. – К. : Радянський письменник, 1987. – 270 с.
4. Тепляшина А. Н. Сатирические жанры современной публицистики : учеб. пособ; [2-е изд., испр. и доп.] / А. Н. Тепляшина. – С.Пб, СПбГУ, 2004. – 110 с.
5. Герасимчук Н. Г. Тенденція занепаду фейлетону як жанру в сучасній українській пресі / Н. Г. Герасимчук // Журналістика : наук. зб. / за ред. Н. Сидоренко. – К. : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2013. – Вип. 12 (37). – С. 107–112.
6. Герасимчук Н. Г. Різновиди фейлетону (досвід французької та української преси / Н. Г. Герасимчук // Журналістика : наук. зб. – К., 2011. – Вип. 10 (35). – С. 109–116.
7. Коляструк О. А. Преса УРСР в контексті політики українізації (20–30-ті рр. ХХ ст.) : дис. ... кандидата іст. наук : 07.00.01 / О. А. Коляструк. – К., 2003. – 275 с.

**ПЕРЕКЛАДНА КНИГА З ДИТЯЧОЇ ПСИХОЛОГІЇ
У СИСТЕМІ ВУЗЬКОСПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ВИДАНЬ:
ЗМІСТОВИЙ РІВЕНЬ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ**

Наталія Садовнича,
аспірант, СумДУ

Дослідження присвячене вивченню змістового рівня представлення інформації у перекладних книжкових виданнях із питань дитячої психології. Для аналізу обрано п'ять видань, що побачили світ в останні роки у різних видавництвах.

Ключові слова: перекладні книжкові видання, книжки з дитячої психології, змістовий рівень представлення інформації.

ПЕРЕКЛАДНА КНИГА З ДИТЯЧОЇ ПСИХОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ВУЗЬКОСПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ВИДАНЬ: ЗМІСТОВИЙ РІВЕНЬ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Natalya Sadovnichka,
PhD student, Sumy State University

Дослідження присвячене вивченню змістового рівня представлення інформації у перекладних книжкових виданнях із питань дитячої психології. Для аналізу обрано п'ять видань, що побачили світ в останні роки у різних видавництвах.

Актуальність теми дослідження пов'язана зі значним читацьким інтересом до книг із дитячої психології, що склався у соціумі й стабільно утримується. Багато батьків звертаються до спеціальної літератури при організації виховання дітей. У той же час вузькоспеціалізована книжка з питань дитячої психології мало досліджена науковим загалом як цілісний об'єкт, як поєднання змістового, образотворчого та архітектонічного рівнів.

Метою науково дослідження є визначення засобів та принципів представлення інформації у книгах із питань дитячої психології.

Теоретичну основу дослідження становлять монографічні праці та статті дослідників психології, дитячої книги, книгознавства, редагування, теорії та практики редагування перекладу та ін. Зокрема: О. Авраменко, Н. Андерсон, Н. Білецька, Л. Векслер, М. Венгренивська, О. Віщук, У. Гнідець, С. Голод, М. Грисюк, В. Губарець, О. Дубецька, М. Єфімова, М. Зарицький, С. Карайченцева, С. Ковальчук, І. Копистинська, М. Лановик, Д. Лесей, Г. Листвак, Е. Огар, Т. Полозова, К. Привалова, Т. Репіна, В. Різун, М. Рубакін, Ю. Стадницька, М. Стріха, В. Теремко, М. Тимошик, В. Шпак.

У процесі наукового пошуку нами виявлено 5 перекладених на українську мову книжкових видань із питань дитячої психології, що побачили світ в останні роки у різних видавництвах. Вони й становлять *об'єкт дослідження*.

Методи дослідження. При розробці теми використано такі загальні наукові методи: аналіз і синтез, дедукція, аргументація, порівняння, класифікація та узагальнення. Для збору, первинного аналізу і викладу даних та їх характеристик щодо структури аналізованих книг, правил та принципів поданої у них інформації використаний описовий метод. Застосований і системний підхід, що дозволяє комплексно вивчити об'єкт дослідження як єдине ціле.

Книга у сфері соціальної комунікації розглядається як цілісний об'єкт, як переплетення трьох структурних рівнів – змістового, образотворчого та архітектонічного. Змістовий рівень – це вербальна інформація, що передає суть, внутрішню особливість книги. Саме вербальна інформація, як зазначає М. Єфімова, «закладена у творі та представляє його літературну цінність» [3, с. 97].

Змістовий рівень представлення інформації формують тема, ідея, сюжет. Аналізовані нами вузькоспеціалізовані книги з питань дитячої психології об'єднані тематично та ідейно – проблеми сімейного виховання; гармонізація взаємин у сім'ї; орієнтація батьків на дитину як на особистість; «проблемні», «важкі», «неслухняні», «неможливі» діти, «з комплексами», «затуркані» чи «нешасні»; підліткова криза; труднощі особистісного зростання тощо.

Однак аналізовані видання абсолютно різняться сюжетом, що є закономірним фактом. Адже сюжет, як «подія чи система подій, покладена в основу епічних, драматичних, інколи

ліричних творів, спосіб естетичного освоєння й осмислення, організації подій, рух характерів у художньому часі й просторі» [5, с. 666] – твориться і вирішується кожним автором особно.

Так, тема та ідея книги дитячого психолога Анни Бикової «Самостійна дитина, або Як стати «лінивою мамою» [1] розкривається через ланцюг зображуваних подій із її приватного та професійного життя, це вербально зафіксований досвід успішного психолога та блогера у вихованні дітей за принципом «ледачої мами». Складається книжка із трьох частин: «Чому я лінива мама?», «Прості навички», «Самостійність як риса характеру». Авторка розкриває батькам таємниці того, що випробувала сама.

Також на численних прикладах роботи зі старшокласниками та першокласниками, на прикладах із життя власної родини розгортається сюжет книжки «Як виховати дорослого. Зламайте батьківські стереотипи та підготуйте свою дитину до успіху» [6]. За версією New York Times вона має статус бестселлера. На переконання Джулі Літкотт-Гаймс, батьківська гіперопіка уже набула масштабів катастрофи. Сучасна молодь не готова найближчим часом перебрати на себе відповідальність за долю країни. Ба більше, вона не готова навіть відповідати за власне життя.

Видавництво «Свічадо» подарувало читачам України ще одне топове видання – книгу консультанта з питань подружжя та сім'ї, доктора філософії Гері Чепмена «П'ять мов любові до дітей» [7]. Саме стільки, п'ять, мов і подає автор: мова любові № 1 – слова підтримки (утвердження, схвалення); мова любові № 2 – якісний час (час, проведений разом із дитиною); мова любові № 3 – подарунки (обов'язкова умова – дарувати щиро, з відкритою душею); мова любові № 4 – вчинки служіння (служіння дитині); мова любові № 5 – фізичний дотик (обійняти, пригорнути, проголубити, поцілувати тощо).

У формі лекцій побудована книга «Спілкуватися з дитиною. Як?» [2]. У кожному розділі-лекції є свої правила, до правил обов'язково наводяться приклади, подаються домашні завдання. Уміщені поради й готові методики з тієї чи іншої проблеми дитячої психології. Докладно розглядаються дуже багато різних спірних ситуацій. У той же час тут немає узагальнень та просторових міркувань від імені автора на теми, віддалені від головної тематичної спрямованості цього видання. Акцентується увага на тому, що малюка люблять не за щось, а просто так. Він може вести себе не так, як хочуть батьки, у нього свої поняття навколишнього світу, його думка не збігається з дорослими. Але якщо мама й тато люблять його, то повинні приймати таким, який він є, а не за красу, розум чи успіхи. Ціла глава книги присвячена розвитку дитини через допомогу дорослим шляхом покладання на нього як обов'язків, так і відповідальності, а батьки виступають тією стороною, що потребує допомоги, і без втручання дитини не справляється.

Автор книги «Спілкуватися з дитиною. Як?» Юлія Гіппенрейтер знаменитий психолог, доктор наук, професор МГУ. Книга вперше видана в 1994 році й витримала кілька перевидань. У 2010-му видавництво «Національний книжковий проект» випустило її у світ українською мовою. Переклад здійснив Юрій Григорович Попсуєнко. Потім було ще кілька українськомовних перевидань різними організаціями.

Справжньою біблією по спілкуванню з дітьми та їх вихованню стала для батьків по всьому світу книга «Як любити дитину?» [4] польського педагога, письменника, лікаря і громадського діяча єврейського походження Януша Корчака (Janusz Korczak; справжнє ім'я – Генрік Гольдшмідт (Henryk Goldszmit); 1878–1942). Першу частину цієї всесвітньовідомої праці («Дитина в сім'ї») Януш Корчак написав у Києві, коли під час Першої світової війни служив там ординатором військового госпіталю.

У книзі охоплені всі періоди розвитку людини – від зачаття до становлення дорослої особистості: вагітність, ранній вік, перехідний вік. Зроблений звіт батьківських помилок. Автор наводить безліч прикладів зі свого багатого педагогічного досвіду. Текст наповнений безцінними думками, яскравими метафорами і чіткими рекомендаціями Корчака. Зокрема він стверджує: «Не очікуй, що твоя дитина буде такою, як ти, або такою, як ти хочеш. Допоможи їй стати не тобою, а собою», «Не вимагай від дитини плати за все, що ти для неї зробив. Ти дав їй життя. Як вона може віддячити тобі?», «Не зганяй на дитині свої образи, щоб у

старості не їсти гіркий хліб», «Життя дане кожному по силі і, будь певен, дитині воно тяжке не менше, ніж тобі, а може, й більше, оскільки в неї немає досвіду», «Пам'ятай, для дитини зроблено недостатньо, якщо не зроблено все»; «Люби свою дитину будь-якою – неталановитою, безталанною, дорослою. Спілкуючись із нею – тішся, бо дитина – це свято, яке поки з тобою».

Висновки. У процесі проведення дослідження виявлено 5 перекладних книг, що за формальними показниками відносяться до вузькоспеціалізованих видань із питань дитячої книги. Перекладені вони з англійської (2), польської (1), російської (2) мов. Дослідження підтвердило припущення, що вузькоспеціалізовані книги з питань дитячої психології об'єднані тематично та ідейно. Однак абсолютно різняться сюжетною побудовою, що є закономірним фактом – адже кожен автор підбирає свої події, що становлять основу оповіді, їх організацію, підбирає свої факти тощо. Саме це й формує книгу як цілісний об'єкт.

Список літератури

1. Бикова А. Самостійна дитина, або Як стати «лінивою мамою» / Анна Бикова; переклад з рос. Наталії Шайноги. – Київ : Форс Україна, 2017. – 272 с.
2. Гіппенрейтер Ю. Спілкуватися з дитиною. Як? / Юлія Гіппенрейтер ; ілюстр. Г. О. Карасевої ; пер. з рос. Ю. Г. Попсуєнка ; обкл. Н. Задорожної. – Київ : Національний книжковий проект, 2010. – 240 с.
3. Єфімова М. П. Дизайн дитячої книги України: проектно-художні принципи і засоби: дис. ... кандидата мистецтвознавства : 17.00.07 / Єфімова Марія Петрівна. – Харків, 2015. – 390 с.
4. Корчак Я. «Як любити дитину?» / Януш Корчак ; обкл. Ю. Сорудейкіна ; пер. з польск. О. Замойської. – Харків : «Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 208 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / [Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін.]. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
6. Літкотт-Гаймс Дж. Як виховати дорослого. Зламайте батьківські стереотипи та підготуйте свою дитину до успіху / Джулі Літкотт-Гаймс. – К. : Наш формат, 2016. – 392 с.
7. Чепмен Г. П'ять мов любові до дітей / Гері Чепмен, Рос Кемпбел ; пер. з англ. Н. Римська – Львів : Свічадо, 2006. – 224 с.

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: ПУБЛІЧНІ ВИСТУПИ ВОЛОДИМИРА ГРОЙСМАНА

*Анна Літвінчук,
студентка 2 курсу СумДУ, РК-51*

Стаття присвячена проблемі невербальної комунікації, якою широко послуговуються політики. Особлива увага звертається на модальні жести та ілюстратори в контексті виступів прем'єр-міністра.

Ключові слова: жест, невербальна лексика, мова, особиста територія та зона, жести руками.

NONVERBAL COMMUNICATION: PUBLIC SPEECHES BY VLADIMIR GROYSMAN

Anna Litvinchuk,